

Rabavaist rahehoogudest augustis

AIN KALLIS

Raske on pääseda rahehoogude käest – auto ajad garaaži, põllule aga katust peale ei tõmba!

Rahe Orjaku lähistel

Foto: Delfi lugeja

“Jehoova heitis nende peale suuri kive nõnda, et nad surid, neid, kes surid rahekividest, oli rohkem kui neid, keda Iisraeli lapsed tapsid mõõgaga.” (Joosua rmt 10:11). See, umbes 3200 aastat tagasi toimunud sündmuse kirjeldus piiblist on vast esimene, mis annab ettekujutuse rahesaju mõjust.

On tabanud ka Eestit

Laastavad rahehood on ka Eestit päris sageli külastanud. Viimati, 12. augusti päeval rappis Tartu- ja Viljandimaad äikesetorm koos rahega. Raheterad polnud enam terad, vaid tõelised jääkamakad, ulatudes läbimõõdult kuni kanamuna suuruseni.

Raheterade suurus algab ametlikult 5 millimeetrist ning küündib kümnete sentimeetriteni. Eesti ilmajaamades on mõõdetud kõige suuremaks rahetera läbimõõduks 5 cm (Haanja, 1998. aasta juunis).

Loodusvaatlejad on saanud ka palju suuremaid näitusid: 2000. aasta mais mõõdeti jäätükkide läbimõõduks Palal 7,5 cm, Ranna mõisas 8 cm ja Piibumäe külas 9 cm, kusjuures kamakate kaal on ulatunud 150 grammini. Eterniitkatustes haigutasid suured augud, autokatused sarnanesid, nagu äsjagi, munarestidega.

Vahest kõige vägevamad rahe “terad” Eestis sadasid maha Laimjalas Saaremaal 26. juulil 1936. aastal “urrugaani” ajal. Ajalehe Meie Maa teatel leiti ka üks tera, mis kaalunud üle poole kilogrammi.

Võrumaal Säna külas tabanud 1934. aasta maikuus 300grammine rahetükk proua Kangerit.

“Löök oli nii tugev, et proua minestus. /.../ Säna metsniku A. Kaelase lõi üks rahetera uimaseks. Kergemaid vigastusi said paljud põllul viibivad inimesed.” (Võrumaa Teataja).

Kui Peipsi äär ja Kagu-Eesti on teada-tuntud pikserikkad alad, siis viimaste aastate suurimat kahju toonud rahesadu rappis 26. juunil 2001. aastal Saaremaad. “Pilvest langes kui jääst kanamune!” kirjeldati nähtut. Valjala vallas hävis mitmekümne hektari ulatuses vilja-, kartuli- ja maasikapõlde.

Mujal maailmas hullem

Mujal on elu veelgi ohtlikum – USAs sadas 1970. aastal alla 19cm läbimõõduga ja 757 g kaalunud kamakas, Bangladeshis leitud ühe n-ö tera kaal oli 1020 grammi...

1888. aastal sai Indias rahe tõttu surma 250 inimest ning üle 1600 lamba-kitse. Suur lohus meie kahjukannatanuile. Muidugi on sealkandis rahva tihedus ka suurem.

Kuidas jäätükkidega pommitamine kindlustas Joosuale võidu lahingus viie kuninga väe vastu, kirjeldati juba piiblis.

Veel mõned näited: 1788. aastal hävitas rahe viljasaagi Pariisi ümbruses, tekitades selliselt revolutsioonilise situatsiooni.

9. juunil 1901. aastal oli Madridis parlamendis “väga tormiline koosolek, aga see lõppes kohe, kui väljas rahesadu algas ja katuseklaasi koosolijaile pähe ajas. Kõik uulitsad olid poole jala paksuselt tuvimuna suursi raheterasid täis” (Postimees, 1901).

Kuidas tekib rahe? Võimsates rüksajupilvedes arenevad veepiiskadest jääterad, mis tõusvates ja laskuvates õhuvooludes saavad uusi kihte peale. Kui lõigata rahetera pooleks, meenutab ta sibulat.

Rahet sajab sagedamini paikades, kus esineb rohkem äikest – Eesti idapoolsemas osas, aga ka Pärnus.

Iga piksepilv rahet ei tooda, vast iga kümnes. Mõnel suvel ei tule Eestis jäiseid sademeid üldse, vahel aga mitu korda kuus.

Rahet ja tuulispaska tuleks karta eriti siis, kui kohtuvad väga suure temperatuurierinevusega õhumassid või nn külma frondi korral. Heal juhul jõutakse inimesi hoiatada, aga ega põllule katust peale ei tõmba.